personality. The following experimental procedure for semantic-sense analysis of narratives is presented. 1) Semantic analysis, which allows to identify the "semantic field" (SF) and form a "concentration sense" (CS). 2) Correlation analysis, which makes it possible to single out the "common semantic core" (CSC), to determine the correlation coefficient, as well as the "coincidence" of identical words. 3) Sense analysis, which envisages the creation of a "common concentrated sense" (CCS) and a "specific concentrated sense" (SCS), which was used in the study of the development and formation of the model acme-oriented mature personality (AOMP).

The article deals with the procedure of semantic-sense analysis on the example of one of the most stressful situations (the first battle) of combat operations (DB) under counter-terrorism operation (ATO), when the focus is on axiological meanings. The proposed procedure for semantic-sense analysis of narratives is an effective tool that consists of standardized techniques that are valid and reliable. Also, the complex application of these methods, and thanks to individual generalization with the help of a competent expert, can produce a qualitatively new result in the form of axiological meanings. This makes it possible to conduct an experimental procedure in combat and is, in turn, an effective tool for psychological research in crisis situations. Therefore, the results presented in the article are an achievement that is of practical importance, both for peer review and for the purpose of psychotherapy.

Keywords: narrative; sense; acme-oriented mature personality; semantic analysis; correlation analysis; sense analysis; semantic field; concentrated sense; common semantic core; specific semantic core; common concentrated sense; specific concentrated sense.

Александр Ткаченко, канд. пед. наук, старш. науч. сотрудник
Украинского физико-математического лицей
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ПРОЦЕДУРА СЕМАНТИКО-СМЫСЛОВОГО АНАЛИЗА ИССЛЕДОВАНИЯ РАЗВИТИЯ АКМЕОРИЕНТИРОВАННОЙ ЗРЕЛОЙ ЛИЧНОСТИ

Представлена следующая экспериментальная процедура семантико-смыслового анализа нарративов. 1. Семантический анализ, позволяющий выделить "семантическое поле" (СП) и сформировать "концентрированный смысл" (КС). 2. Корреляционный анализ, позволяющий определить "общее семантическое ядро" (ОСЯ), коэффициент корреляции, также "совпадение" одинаковых слов. 3. Смысловой анализ предусматривает создание "общего концентрированного смысла" (ОКС) и "специфического концентрированного смысла" (СКС), которые используются при исследовании и формировании моделей развития акмеориентированной зрелой личности (АОЗЛ).

Ключевые слова: нарратив; смысл; акмеориентированная зрелая личность (АОЗЛ); семантический анализ; корреляционный анализ; смысловой анализ; семантическое поле; концентрированный смысл; общее семантическое ядро; специфическое семантическое ядро; общий концентрированный смысл; специфический концентрированный смысл.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
Series "Psychology". № 1(10), pp. 99-103 (2019)
УДК 159.9:304.9
DOI: [https://doi.org/10.17721/BSP.2019.1\(10\).25](https://doi.org/10.17721/BSP.2019.1(10).25)

ISSN 1728-3817
© Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Publishing Center "Kyiv University", 2019

Кирило Тулін, психолог
Київ, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Досліджено соціально-психологічні чинники активності територіальних громад в умовах децентралізації. З'ясовано низку проблем, які стимулювали підвищення активності територіальних громад. Проаналізовано динаміку збільшення кількості ОТГ у 2015–2018 рр. у всіх областях України. Розглянуто, що фінансова децентралізація також стала одним із основних факторів підвищення активності населення. Зазначено, що значна частина населення територіальних громад готова брати участь у громадських заходах.

Ключові слова: активність, територіальна громада, децентралізація, фінансова децентралізація, самоорганізація населення, громадські заходи.

Актуальність проблеми дослідження. В Україні набуває розвитку процес децентралізації влади, звільнення держави від невластивих для неї функцій регулювання всіх боків суспільного життя, становлення громадянського суспільства на засадах розвитку Інституту місцевого самоврядування. Підвищення рівня спроможності виконання наданих місцевому самоврядуванню повноважень здійснюється шляхом об'єднання територіальних громад, створення трирівневої системи "громада – район – регіон" зі збалансованою тріадою "відповідальність – ресурси – повноваження". Але в умовах децентралізації жодна урядова стратегія чи політика не сприятиме реальному розвитку таким чином, як активна і відповідальна позиція місцевих громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням теоретичних та практичних питань децентралізації влади і розвитку місцевого самоврядування займаються вітчизняні й зарубіжні вчені: В. Авер'янов, В. Бакуменко, О. Бориславська, М. Братковський, І. Грицяк, К. Линьов, А. Матвієнко, В. Мельніченко, Н. Мельтюхова, О. Петренко, Шемшученко. Соціальні інновації залучення селян до колективних дій, становлення сільських громад у процесі соціальної взаємодії та їхня роль у сільському розвитку досліджує О. Бородіна. Проте, не зважаючи на активну наукову роботу, питання соціально-психологічних чинників активності територіальних громад в умовах децентралізації залишається актуальним та потребує досліджень.

Мета та завдання. Розглянути основні аспекти соціально-психологічних чинників активності територіальних

громад в умовах децентралізації. Мета дослідження – проаналізувати соціально-психологічні чинники активності територіальних громад в умовах децентралізації. Об'єкт дослідження – чинники активності територіальних громад в умовах децентралізації. Предмет дослідження – активність територіальних громад.

Виклад основного матеріалу. В Україні адміністративна децентралізація виявляється в тому, що за державою зберігається право охорони та забезпечення загальнодержавних інтересів, які здійснюються через утворення централізованої системи відповідних органів державного управління на місцях (місцеві державні адміністрації, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади). Натомість демократична децентралізація передбачає утворення органів місцевого самоврядування рад відповідного рівня, що становлять інтереси мешканців певної території, причому між радами різних рівнів відносини субординації відсутні. Першим кроком сучасних реформ в Україні стала адміністративно-територіальна реформа і, відповідно, створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) [4, с. 3].

Проте зазначимо, що громада виникає не природним шляхом, її цілеспрямовано створює місцеве співтовариство через процес зважених, планомірних і взаємозалежних дій, які враховують спільні інтереси різних сегментів локального суспільства. Довільне функціонування територіальних спільнот поселенської мережі без відчуття зв'язку і взаємодії місцевого населення,

без трудомістких зусиль, спрямованих на покращення соціального й економічного добробуту людей не забезпечує формування дієвої громади. Мобілізація активності патріотично налаштованих мешканців громади відбулася в результаті усвідомлення наявності цілої низки проблем у громаді:

- надмірна подрібненість територіальних громад і неспроможність виконувати всі повноваження органів місцевого самоврядування;
- розвиток місцевого самоврядування фактично здійснювався лише на рівні територіальних громад міст обласного значення;
- відсутність у більшості територіальних громад сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав;
- зношеність інфраструктури і мереж;

• низький професійний рівень посадових осіб місцевого самоврядування, що призводило до низької ефективності управлінських рішень [2].

З'ясовано, що є дві обов'язкові умови реалізації реформи децентралізації – це передача частини повноважень на регіональний і (або) місцевий рівень та перерозподіл ресурсів для їх виконання. Тому закономірно, що паралельно з адміністративно-управлінською децентралізацією в Україні, відбуваються фінансова (бюджетна) децентралізація, яка спрямована на створення ресурсної основи для розвитку спроможних об'єднаних громад і розширення можливостей для залучення й акумулювання фінансових ресурсів розвитку територіальних громад. Загальна динаміка зміни кількості територіальних громад, що утворили ОТГ із 2015 по 2018 рр., свідчить про загальну активність населення (рис. 1) [1].

Рис. 1. Динаміка збільшення кількості ОТГ 2015–2018 рр.

Серед основних перешкод проведенню ефективної реформи децентралізації – низька активність громадян, їхнє небажання брати відповідальність на себе і приймати рішення. Саме низька активність громад створює можливість керувати процесом децентралізації "зверху", обласним керівництвом. Такі моделі поведінки були закладені за часів, коли Україна входила до складу СРСР, і на сьогодні вимагають серйозної роботи з населенням.

Одним із ризиків під час об'єднання громад була проблема нестачі довіри членів громад до процесу об'єднання, виконання соціальних зобов'язань щойно створеними органами місцевого самоврядування щодо представників фінансово слабких громад. У деяких регіонах ці проблеми було вирішено підписанням між громадами та органами самоврядування меморандумів, що конкретизували зобов'язання в соціальній сфері (освітлення вулиць, доріг, ремонт шкіл тощо).

Неприйняття, опір процесу об'єднання громад був спричинений побоюваннями стосовно представництва громад після нових виборів у новоствореному представницькому органі об'єднаної громади. Представники окремих регіонів висловлювали побоювання, що в результаті виборів деякі громади можуть не отримати представництва, а також побоювання щодо корупції під час виборів з боку різних політичних сил. Побоювання стосовно відсутності представництва також могли актуалізувати питання, пов'язані з діяльністю бізнесу, потенційними проблемами перерозподілу ресурсів. Водночас проти об'єднання виступали сільські голови, які боялися втратити першість і владу.

Проте позитивні боки децентралізації влади, які дали поштовх активності громадян у громаді, політологи формують як:

- передача великої кількості повноважень від органів державної влади на рівень місцевого самоврядування, на рівень районів і регіонів, але найбільше на рівень громад;

• закріплення засобів, власних доходів, субвенцій, щоб громади могли здійснювати свої повноваження, мали можливість розпоряджатися ресурсами;

• підвищення якості та доступності послуг для громадян, які надаються на кожному з рівнів для покращення якості життя людини [3, с. 12].

Соціологи зазначають, що переважно об'єднання громад ініціюється представниками виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Незважаючи на наявність інструментів демократії участі та залучення громадян, а також різних дорадчих структур, серед членів громади загалом спостерігається слабка активність щодо планування змін. При цьому, як стверджують учасники фокус-груп, місцеві активісти та депутати використовують збори, зустрічі, різні формати консультацій для обговорення реформи і процесу об'єднання громад. Такі зусилля не завжди знаходять розуміння у громадах, високою залишається ступінь недовіри до реформи, інертність членів громади. Хоча необхідно зазначити, що на сьогодні існує багато інструментів громадської участі у прийнятті рішень, включаючи різні форми дорадчо-консультативних органів. Більш актуальним залишається питання бажання й активності членів місцевої громади користуватися цими інструментами громадської участі [7, с. 89].

Про активність населення в питаннях самоорганізації та утворенні територіальних громад свідчить значне збільшення кількості громад у кожній області в період із 2015 по 2018 рр. (рис. 2).

За даними дослідження Інституту громадянського суспільства, рівень активності у громаді в умовах децентралізації доволі високий, оскільки, на думку соціологів, вихідною величиною успіху розвитку територіальних громад є активність населення громади та її позитивне ставлення до об'єднання у територіальну громаду (рис. 3) [9, с. 34].

Рис. 2. Динаміка утворення територіальних громад у 2015–2018 рр.

Науковці вважають, що процес добровільного об'єднання громад стимулюють два фактори: по-перше, це додаткові фінансові ресурси – як від держави у вигляді субвенцій, так і від нових джерел надходжень до місце-

вих бюджетів; по-друге, це значно більша самостійність ОТГ в ухваленні рішень і можливість розв'язувати проблеми своїх громад, спираючись на власні ресурси.

Рис. 3. Ставлення громадян до об'єднання у територіальну громаду

Досвід функціонування перших ОТГ, які із 2016 р. отримали доступ до нових ресурсів і повноважень, став важливим фактором, який стимулює об'єднання громад. Зокрема, експерти підмічають, що здатність новостворених ОТГ ефективно використовувати нові кошти змінила думку голів сільських і селищних громад, які спочатку були проти об'єднання [8, с. 23]. Органи місцевого самоврядування отримали бюджетну самостійність щодо наповнення своїх бюджетів та здійснення видаткових повноважень. Запроваджено нові субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам.

Експерти зазначили доволі успішне освоєння ОТГ нових коштів та їхню здатність швидко реалізовувати проекти, спрямовані на вирішення конкретних проблем громад. Так, у 2018 р. у 39 разів (порівняно із 2014 р.) зросла державна підтримка місцевого та регіонального розвитку, розбудови інфраструктури територіальних громад. Крім того, у цьому самому році було передбачено субвенцію на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання доріг загального користування місцевого значення в сумі 11,5 млрд грн (рис. 4).

Рис. 4. Динаміка державної підтримки на розвиток громад та розбудову інфраструктури у 2014–2018 рр.

Ключова перевага нового статусу громад в умовах децентралізації полягає у вагомому зростанні фінансових ресурсів, якими вони можуть розпоряджатися. Пов'язаний із цим привілей полягав у здатності посадовців ОТГ вирішувати проблеми своїх громад, які накопичувались роками і на які постійно бракувало коштів [6, с. 117]. Саме цю перевагу соціологи вважають одним із основних факторів підвищення активності громади.

Об'єднання територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади відкрило широкі можливості для розвитку Інститутів самоорганізації населення й місцевого самоврядування, зміни моделі організованого "згори" суспільства, що є механізмом стримування творчого

потенціалу нації та блокування самореалізації життєвих сил людини, на організоване "знизу", яке усуває суперечність між громадянином і державою. Це підтверджує і той факт, що біля двох третин населення територіальних громад готові брати участь у різноманітних громадських заходах (рис. 5).

Активна участь громадськості, територіальних громад, її органів та посадових осіб у суспільному житті є потужним інструментом у вирішенні багатьох місцевих питань [5, с. 47]. Основу такої діяльності становить захист інтересів громадян, єдине коло проблем. Усе це забезпечує їхню взаємну зацікавленість у тісному співробітництві. Відповідно в суспільства з'являються важели контролю влади.

Рис. 5. Готовність населення брати участь у громадських заходах

Висновки. Отже, сьогодні Україна робить лише перші кроки на шляху до децентралізації й економічного зростання держави. Створюється необхідне соціальне та політичне середовище, приймаються Закони України, які є необхідною базою для ухвалення організаційних та соціально-економічних рішень. Проте жодна урядова стратегія чи політика не сприяє розвитку таким чином, як активна і відповідальна позиція місцевих громад. Саме тому наведено важливі чинники мобілізації активності територіальних громад в умовах децентралізації. У подальшому дослідження доцільно спрямувати на вивчення досвіду мобілізації активності громад у країнах ЄС та запровадження найкращого досвіду в Україні.

Список використаних джерел

1. Децентралізація в Україні: досягнення, надії і побоювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.international-alert.org/sites/default/files/Ukraine_Decentralisation_UK_2017.pdf.
2. Децентралізація по-справжньому: позитив, проблеми та перспективи. Інтернет-газета "Біла хата". 2018. – 8 груд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bilahata.net/detsentralizatsiya-po-spravzhnomu-pozytyv-problemy-ta-pespektvy/>.
3. Децентралізація у питаннях і відповідях. – К.: Український інститут міжнародної політики, 2016. – 20 с.
4. Дробуш І. В. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: сучасний стан та перспективи / І. В. Дробуш // Часопис Нац. ун-ту "Острозька академія". Серія "Право". – 2018. – № 2(18). – С. 1–13.
5. Звіт про соціологічне дослідження "Перспективи розвитку об'єднаних громад у Дніпропетровській області" / Н. А. Липовська, С. А. Могильний; за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2015. – 72 с.

6. Калініченко Є. В. Децентралізація на сучасному етапі розвитку України / Є. В. Калініченко, Г. В. Тельнова // Науч. вестник ДГМА. – 2017. – № 3(24 Е). – С. 115–120.

7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук. – К.: НАДУ, 2017. – 110 с.

8. Мельничук А. Децентралізація влади: реформа № 1 (аналітичні записки) / А. Мельничук, П. Остапенко. – К.: ЦОП "Глобус" ФОП Кравченко Я. О. – 2016. – 35 с.

9. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України"; наук. ред. В. С. Кравців. – Львів, 2017. – 120 с.

References

1. Detsentralizatsiia v Ukraini: dosiahnennia, nadii i poboiuvannia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.international-alert.org/sites/default/files/Ukraine_Decentralisation_UK_2017.pdf.
2. Detsentralizatsiia po-spravzhnomu: pozytyv, problemy ta perspektvy. Internet-hazeta "Bila khata". Subota, 8 Hrudnia 2018 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://bilahata.net/detsentralizatsiya-po-spravzhnomu-pozytyv-problemy-ta-pespektvy/>.
3. Detsentralizatsiia u pytanniakh i vidpovidakh. – K.: Ukrainnyi instytut mizhnarodnoi polityky, 2016. – 20 s.
4. Drobush I. V. Mistseve samovriadiuvannia v umovakh detsentralizatsii vlady v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektvy / I. V. Drobush // Chasopys Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Serii "Pravo". – 2018. – № 2(18). – S. 1–13.
5. Zvit pro sotsiologichne doslidzhennia "Perspektvy rozvytku obiednanykh hromad u Dnipropetrovskii oblasti" / N. A. Lypovska, S. A. Mohylnyi; za zah. red. S. M. Serohina. – D.: DRIDU NADU, 2015. – 72 s.
6. Kalinichenko Ye. V. Detsentralizatsiia na suchasnomu etapi rozvytku Ukrainy / Ye. V. Kalinichenko, H. V. Telnova // Nauchnyi vestnyk DHMA. – 2017. – № 3 (24 E). – S. 115–120.
7. Mistseve samovriadiuvannia v umovakh detsentralizatsii povnovazhen: navch. posib. / A. P. Lelechenko, O. I. Vasyliieva, V. S. Kuibida, A. F. Tkachuk. – K.: NADU, 2017. – 110 s.

8. Melnychuk A. Detsentralizatsiia vladry: reforma №1 (analitichni zapysky) / A. Melnychuk, P. Ostapenko. – K.: TsOP "Hlobus" FOP Kravchenko Ya. O. – 2016. – 3 s.

9. Terytorialnyi rozvytok ta rehionalna polityka v Ukraini: aktualni problemy, ryzyky ta perspektyvy administratyvno-finsansovoi detsentralizatsii / NAN Ukrainy.

DU "Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy"; nauk. redaktor V. S. Kravtsiv. – Lviv, 2017. – 120 s.

Надійшла до редколегії 17.06.19

Kyrylo Tulin, psychologist
Kyiv, Ukraine

SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF THE ACTIVITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

The article analyzes democratic decentralization, which provides for the formation of local self-government councils of the appropriate level, which represent the interests of the inhabitants of a certain territory, and there are no subordination relations between the councils of different levels. It is analyzed that the first step of modern reforms in Ukraine was administrative-territorial reform and, accordingly, creation of united territorial communities. It is analyzed that among the main obstacles to the implementation of effective decentralization reform are low activity of citizens, their unwillingness to take responsibility and make decisions. It is the low activity of the communities that makes it possible to manage the decentralization process from above, by the regional leadership. The article is a study of socio-psychological factors of the activity of territorial communities in the conditions of decentralization. A number of problems were found which stimulated the increase of activity of territorial communities. The dynamics of increase in the number of OTs in 2015–2018 in all regions of Ukraine is analyzed. It is considered that financial decentralization has also become one of the main factors in increasing population activity. It is noted that a considerable part of the population of territorial communities are ready to participate in public events. Analyzed that the key advantage of the new status of communities in the context of decentralization is the significant increase in the financial resources they can dispose of. It is determined that the union of territorial communities in terms of administrative-territorial reform and decentralization of power has opened wide opportunities for the development of institutes of self-organization of the population and local self-government, change of the model of organized "from above" society, which is a mechanism of restraining the creative potential of the nation and blocking the self-realization of human life, to an organized "bottom" that eliminates the contradiction between the citizen and the state.

Keywords: activity, territorial community, decentralization, financial decentralization, self-organization of the population, public events.

Кирилл Тулин, психолог
Киев, Украина

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ АКТИВНОСТИ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН В УСЛОВИЯХ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ

Исследованы социально-психологические факторы активности территориальных общин в условиях децентрализации. Выяснено ряд проблем, которые стимулировали повышение активности территориальных общин. Проанализирована динамика увеличения количества ОТГ в 2015–2018 гг. во всех областях Украины. Рассмотрено, что финансовая децентрализация также стала одним из основных факторов повышения активности населения. Отмечено, что значительная часть населения территориальных общин готовы участвовать в общественных мероприятиях.

Ключевые слова: активность, территориальная община, децентрализация, финансовая децентрализация, самоорганизация населения, общественные мероприятия.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
Series "Psychology". № 1(10), pp. 103-106 (2019)
УДК 159.9.316
DOI: [https://doi.org/10.17721/BSP.2019.1\(10\).26](https://doi.org/10.17721/BSP.2019.1(10).26)

ISSN 1728-3817
© Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Publishing Center "Kyiv University", 2019

Ганна Халєсва, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИВЧЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ТА ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Визначено терміни з питань психічного здоров'я й емоційного благополуччя підлітків та осіб юнацького віку. Описано основні тенденції дослідження психічного здоров'я і емоційного благополуччя як компонента суб'єктивного благополуччя молоді за останні десятиліття. Підлітковий вік розглянуто як критичний період розвитку з довгостроковими наслідками для здоров'я і благополуччя особистості. Найбільш значущі фактори для здоров'я підлітків виявляються в їхньому середовищі, а також у виборі й можливостях для покращення здоров'я або несприятливої поведінки, що притаманні сучасному суспільству. Взятो до уваги фактори, що впливають на суб'єктивний та емоційний добробут (позбавлення сну, підвищення рівня стресу, соціальні відносини, вплив насильства). Сучасний світ і середовище розвитку людини невинно змінюються, що суттєво впливає на благополуччя особистості та її подальший розвиток. Такі зміни є важливими елементами стосовно подальшої успішної взаємодії підлітків та юнаків, їх інтеграції в суспільстві.

Ключові слова: особистість, емоційне благополуччя, суб'єктивне благополуччя, підлітковий та юнацький вік, сучасні тенденції.

Постановка проблеми. Дослідження чинників які впливають на емоційне благополуччя та формування суб'єктивного благополуччя особистості в підлітковому та юнацькому віці є необхідним у період, коли людина проходить етапи сепарації, самостановлення, самовизначення, створення власних життєвих планів та шляхів їх реалізації в умовах сучасного суспільства. Для подальшого успішного функціонування в житті є важливим той досвід та фактори розвитку, які отримує особистість у період підліткового та юнацького віку.

Аналіз досліджень та публікацій. У ході підготовки статті були опрацьовані сучасні доробки зарубіжних авторів, дослідження та гіпотези вітчизняних дослідників. Особлива увага приділена напрацюванням Е. Л. Pollard,

P. D. Leeta A. Morgan стосовно підліткового благополуччя; групі вчених, які займалися питанням особливостей розвитку в юнацькому віці, розвитку та психічного здоров'я – CallK. T., MortimerJ. T. та Lerner R. M., GalambosN. L., а також, доробку вітчизняного вченого Л. С. Виготського.

Мета статті – висвітлити фактори впливу на емоційний компонент суб'єктивного благополуччя та дослідити його вплив на формування особистості в підлітковому та юнацькому віці.

Виклад основного матеріалу. Емоційне благополуччя як емоційна стабільність і стійкість є показником психічного здоров'я та одним із основних елементів самовідчуття у повсякденному житті. Це важливий елемент суб'єктивного благополуччя людини, який є необ-